

meget mere som den er opdelt i ikke færre end henimod 30 afsnit. Det stik modsatte er imidlertid tilfældet, idet indholdet i udpræget grad fremtræder som en helhed. Det er et forhold, de to redaktører har megen ære af, ganske ligesom de fortjener megen ros såvel for bogens storartede udenværker – ikke mindst de fyldige kildehenvisninger og de omhyggeligt udarbejdede registre – som for dens mange og velvalgte illustrationer og for dens hele ydre fremtræden, der er ganske overordentlig tiltalende.

Det vil føre for vidt her at gå i enkeltheder m. h. t. indholdet. Det må være tilstrækkeligt at fastslå, at det gennemgående ligger på et for en sognehistorie ikke helt almindeligt niveau. Dette er angivet af de to faghistorikere blandt medarbejderne, men det er på smukkeste måde holdt af de lokale bidragydere. Blandt dem bør specielt nævnes førstelærer Bertelsen, der tegner sig for op imod halvdelen af bogens indhold, og som bl. a. har givet en overordentlig fyldig og særdeles instruktiv skildring af udviklingen indenfor sognets landbrug og øvrige erhverv. Værket giver i det hele taget en virkelig afrundet skildring af sognets historie fra de ældste tider til genforeningen, bygget på et omfattende kildemateriale, set i relation til den almindelige udvikling og fremstillet både livfuldt og fængslende.

Alt i alt foreligger her en sognehistorie, som tæller blandt de bedste Nord-slesvig, ja, hele landet som helhed, ejer, et værk, som i lige grad kan være sognets befolkning og den historiske forskning til berigelse, og som langt fremover vil kunne tjene som mønster og incitament for enhver, der beskæftiger sig med studiet af sønderjysk lokalhistorie.

Aage Bonde.

H. K. Kristensen: Nørre Nebel og Lydum sogne. Udgivet af et udvalg. (I kommission hos Viggo Nielsen, Nr. Nebel, 1958). 374 s.

Sønderjylland og Vestjylland er nok de dele af Danmark, hvor der arbejdes flittigst med den lokale historie. En lang række købstad- og sognehistorier fra disse egne har set lyset i de senere år, og blandt forfatterne har førstelærer H. K. Kristensen, Lunde, været en af de flittigste. I 1923 udsendte han sin første bog om Lunde sogn. Den efterfulgtes i 1935 af et stort værk om Outrup. I 1944 kom et digert arbejde om de 6 sogne i Øster Horne herred. Nu foreligger atter en sognebog om Nørre Nebel og Lydum.

Forfatteren har ikke taget sig arbejdet let. I 17 år har han sammen med et historisk udvalg for de to sogne forbedret udgivelsen af bogen. Resultatet er da også blevet et solidt og godt arbejde.

Bogen behandler oldtidsfund, kirker, præsterne, degne og skoler, fællesskab og udskiftning samt herregården Lydumgaard. Derefter følger en gennemgang af de enkelte bøndergårdes historie, og hvad der vides om fæstere og ejere. For de sidste 100 års vedkommende er stoffet her samlet af udvalgets medlemmer. Gårdejer Martin Jacobsen skriver meget levende om den kommunale historie efter 1841. Også andre afsnit skyldes ham, ligesom en række foreningsformænd har skrevet om deres foreninger. Endelig har H. K. Kristensen sammen med forskellige andre skrevet en del småstykker, om en trolddomssag mod en af-død, om handelsmanden og legatstifteren Chr. Vad m. m.

Hovedlæsset har H. K. Kristensen trukket. Karakteristisk for ham er den inderlige tilknytning til den vestjyske hjemstavn, den frejdige kritik, hvor han finder fejl hos tidligere forfattere, samt en sund skepsis over for værdien af såkaldte folkesagn. Hans skildring bygger på fund i marken og forsken i

arkiverne, hvorimod man vil lede forgæves efter luftige folkløristiske beskrivelser.

Bogens skildringer af fortiden er solide, mærket med viden og dokumenteret ved kildehenvisninger bag i bogen. Et særlig vellykket afsnit er kapitlet om Lydumgaard, hvor der i 1702 fandt et mord sted, der er beskrevet på den mest dramatiske måde af Villads Christensen i dette tidsskrift (2. række III, 299-334).

Det var meningen, bogen skulle have sluttet med et alfabetisk register. Pladshensyn forbød dog dette. Derimod vil et duplikeret register kunne fås hos forfatteren.

Der er ingen tvivl om, at navnlig sognefolkene i Nørre Nebel og Lydum ofte vil ty til H. K. Kristensens bog. Den er en solid tilvækst til vor lokalhistoriske litteratur.

Carl Lindberg Nielsen.